

Okrugli sto je ujedinio sve uključene u bioekonomiju u Bugarskoj

Автор(и): Растителна защита
Дата: 23.11.2025 Брой: 11/2025

Događaj prve takve vrste, koji je okupio sve zainteresovane strane uključene u bioekonomiju zemlje na jednom mestu, održan je 20. novembra u TEZ Event Centru, iniciran od strane Regionalnog bioekonomskog huba – Plovdiv i u partnerstvu sa Tračkom ekonomskom zonom. Okrugli sto je okupio predstavnike državnih organa, akademske zajednice, biznisa, opština, nevladinog sektora i stručnjake za finansije i održivi razvoj kako bi razgovarali o strateškim prilikama za razvoj bioekonomije u regionu i zemlji.

Rasprava je bila usredsređena na implementaciju evropskih politika i regulatornih zahteva, razvoj nauke, obrazovanja i inovacija, kao i transfer tehnologija u industrije zasnovane na biološkim resursima.

Takođe su razmatrani startapi, inkubatori i akceleratori sa cirkularnim i ekološkim fokusom, održivi poslovni modeli, ESG standardi i mogućnosti finansiranja iz evropskih, nacionalnih i privatnih izvora. Posebna pažnja je posvećena prenosu znanja sa univerziteta i istraživačkih centara na preduzeća i integraciji održivih praksi u industrijske i regionalne modele.

Prof. Vladislav Popov, predsednik Regionalnog bioekonomskog huba - Plovdiv, dao je pregled sektora i izneo ključne izazove u Bugarskoj: fragmentacija i nedostatak nacionalne strategije, slabo praćenje, nedovoljna povezanost između biznisa i akademske zajednice, nedostatak demonstracionih centara i nizak nivo inovacija i digitalizacije. Istovremeno, identifikovane su prilike za: integrisanje okvira za razvoj sektora, sinhronizaciju sa evropskim inicijativama, stvaranje živih laboratorija, R&I ekosistema, platformi za prenos znanja, demonstracionih zona i akceleratora, promociju sektora i podršku cirkularnim rešenjima.

Institucije i finansiranje

Stručnjaci iz Ministarstva poljoprivrede i hrane istakli su da struktura poseduje širok spektar finansijskih instrumenata za podršku bioekonomiji. Ministarstvo inovacija i rasta takođe pruža mogućnosti finansiranja. Fond fondova ima smernice za transfer tehnologije, a Program ruralnog razvoja takođe obezbeđuje finansiranje za ugrožene grupe, uključujući mlade. U okviru Zajedničke poljoprivredne politike, planirane su intervencije za investicije u farme, životnu sredinu i biotehnologije, koje će biti otvorene u decembru i januaru. Pored toga,

postoje mere za upravljanje rizikom, sušu i regenerativnu poljoprivredu. Ministarstvo ima dovoljno sredstava za finansiranje, a tim je otvoren za pomoć i dijalog.

Nauka i biznis

Zaključeno je da nauka i biznis ne mogu funkcionisati nezavisno. Rad istraživačkih centara treba da proizilazi iz stvarnih potreba biznisa. Učesnici su se složili da obe strane moraju više komunicirati i prvenstveno razvijati zajedničke projekte. Predstavnici univerziteta su predstavili nacionalne centre izvrsnosti, kao i uspešno implementirane lokalne strukture i inicijative razvijene u okviru evropskih projekata. Potencijal svih ovih je značajan, ali je generalno potreban visok nivo primenjene nauke i ubrzan transfer tehnologije – trenutno je spor, a preduzeća traže brze rezultate. Plovdivski univerzitet, Trački univerzitet i UFT već sarađuju sa preduzećima kroz transfer tehnologije i patente, ali ova partnerstva moraju da se povećaju. Centar za biologiju i biotehnologiju biljnih sistema ima upite od kompanija iz Bugarske i inostranstva, ali njihov broj bi trebalo da bude veći. Biznis mora biti aktivna strana i tražiti nauku, a rešenja treba da se zasnivaju na regionalnim preduslovima. Potencijal i ideje postoje, ali je potreban značajan rad i realistični ciljevi. Kao dobar primer navedena je inicijativa TIE sa novim postrojenjem za prečišćavanje otpadnih voda, koja demonstrira uspešnu koordinaciju između nauke i biznisa. Podeljeno je iskustvo iz Švajcarske, gde univerziteti i naučne jedinice rade isključivo po poslovnim narudžbinama, a nauka je u potpunosti primenjena. Postavljaju se jasni poslovni ciljevi, a naučni razvoj se meri ekonomskim pokazateljima – prvo se izračunavaju finansijske koristi i buduće otvaranje radnih mesta, a zatim počinje stvarni naučni rad. Opštine i lokalne vlasti takođe imaju ključnu ulogu u razvoju obrazovanja i inovacija. Regionalni potencijal je veliki, ali je potreba za inovacijama hitna. Kao upečatljiv primer navedena je Kina, gde se godinama koristi otpad od jestivih ruža i drugih biološki aktivnih eteričnih kultura, dok se u Bugarskoj, vodećem proizvođaču Rosa Damascena, ova praksa još uvek nije primenila.

Obrazovanje i finansiranje startapa

Postoji potreba za razvojem obrazovanja na višem nivou, stimulacijom studenata, skraćivanjem udaljenosti između akademskog i praktičnog rada, i timskim radom. Treba podsticati spin-off kompanije, kao i promovisati profesije i poslovne aktivnosti sa biološkim i ekološkim fokusom – poljoprivredu, biotehnologije, cirkularne prakse, reciklažu itd. Stvaranje inkubatora je ključno. Što se tiče finansiranja, postoje akceleratori usmereni na inovacije i startape, koji rade isključivo u cirkularnoj ekonomiji. Za njih je, međutim, ključno da aktivnosti budu podržane naučnim razvojem i podacima.

Biznis i održivost

Što se tiče održivosti i ESG standarda, istaknuto je da su oni važni za transparentnost, smanjenje rizika, poboljšanje pristupa finansijama i promovisanje održivog i odgovornog poslovnog razvoja. ESG izveštavanje pruža priliku za donošenje odluka zasnovanih na podacima, dok istovremeno pomaže kompanijama da izgrade poverenje među investitorima, partnerima i potrošačima i uspešno se integrišu u evropske i međunarodne tržišne okvire.

Ohrabruje činjenica da već postoje brojne bioekonomske inicijative u Bugarskoj, a okupljanje svih zainteresovanih strana za istim stolom je pozitivan znak za buduću koordinaciju. Učesnici događaja su naglasili potrebu da se konsoliduju rezultati rada svih i da sledeći korak bude ujedinjenje napora kroz formiranje jedinstvene radne grupe i pokretanje debate na nacionalnom nivou koja bi uključila sve sektore primenljive na bioekonomiju. Uključivanje ministarstava poljoprivrede i hrane, inovacija i rasta, kao i životne sredine i voda, ključno je za postizanje sinergije među svim uključenim jedinicama.

Bioekonomija je jedan od najbrže rastućih sektora u Evropi, obuhvatajući aktivnosti od održivog korišćenja bioloških resursa – poljoprivrede, šumarstva i industrija za proizvodnju energije, materijala i proizvoda sa dodatom vrednošću. Cilj je smanjenje otpada i povećanje konkurentnosti. Bugarska poseduje značajan potencijal – povoljne prirodne uslove, uspostavljene poljoprivredne tradicije i razvojnu naučnu infrastrukturu. Region Plovdiva se izdvaja kao ključna teritorija za interakciju između nauke, industrije i preduzetničkog sektora. Godine 2024. osnovano je udruženje "Regionalni bioekonomski hab – Plovdiv" za promociju bioekonomskog ekosistema u Plovdivskoj oblasti. Hab okuplja akademske i naučne institucije, poslovne organizacije, profesionalna udruženja, lokalne vlasti i nevladine organizacije.

<https://plovdivbioeconomy.eu/>